

“Η γλώσσα του χρήματος”

“Η νέα ξένη γλώσσα που πρέπει να διδάξουμε στα παιδιά μας”

Έχετε ποτέ σκεφτεί ότι τα μισά από τα παιδιά που έχουν γεννηθεί στις αρχές του αιώνα μας, στην πατρίδα μας, δε θα αποκτήσουν ποτέ το δικό τους σπίτι. Το προσωπικό τους χρέος (και δε συζητάμε για το μερίδιο τους στο δημόσιο) θα συνεχίζει να αυξάνεται και η κοινωνική πίεση που θα τα ωθεί στην κατανάλωση ποτέ δεν ήταν περισσότερο συνυφασμένη με την ύπαρξή τους από ότι στο άμεσο μέλλον τους! Κάτι που οφείλεται κατ' εξοχήν στην ανυπαρξία στοχευμένης χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης όχι μόνο για τη γενιά του 2000, αλλά και για όλες αυτές που προηγήθηκαν! Οι ταχύτατες αλλαγές και κρίσεις του χρηματοοικονομικού χώρου έτρεχαν και τρέχουν πολύ πιο γρήγορα από ότι μπορεί να ακολουθήσει ο μέσος κάτοικος αυτής της χώρας και μάλιστα ελλείπει βασικών και ουσιαστικών παραμέτρων, όπως η βασική εκπαίδευση και η ορθολογική ενημέρωση!

Η χρηματοοικονομική εκπαίδευση έγινε πλέον μια υποχρεωτική απαίτηση του βρετανικού εθνικού συστήματος παιδείας, για τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από το 2014, αλλά αυτό που έχει σημασία για την επόμενη γενιά είναι όχι μόνο η απόκτηση των θεμελιωδών γνώσεων περί των χρηματοοικονομικών, αλλά και η κατανόηση και παρακολούθηση των εξελίξεων και πως αυτές μας επηρεάζουν ώστε οι αντιδράσεις μας και των παιδιών μας να έχουν όσο γίνεται ένα θετικότερο αποτέλεσμα στον προσωπικό, οικογενειακό και κοινωνικό οικονομικό προγραμματισμό .

Η χρηματοοικονομική εκπαίδευση ή η χρηματοοικονομική παιδεία δεν απευθύνεται μόνο στα χρήματα που βάζουμε στην τσέπη μας και στην αποταμίευσή τους ή ακόμα στα έσοδα και στις δαπάνες σε ένα ισολογισμό. Είναι κάτι πολύ περισσότερο από ένα μαθηματικό μάθημα με ένα σύμβολο νομίσματος. Η χρηματοοικονομική εκπαίδευση μπορεί να οριστεί με πολλούς τρόπους και αυτό που κάνει κάποιον να έχει ορθή ή εσφαλμένη αντίληψη επ' αυτού, είναι εντελώς υποκειμενικό. Επιπλέον, είναι η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο τα χρήματα λειτουργούν στον πραγματικό κόσμο ή το τι συνιστά η

καλή χρηματική διαίσθηση και σε τι διαφέρει αυτό που διδαχθήκαμε από την πραγματικότητα του σήμερα.

Υπάρχουν πολλά διαφορετικά μοντέλα χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης, ένα δημοφιλές βιβλίο του Robert T. Kiyosaki, "*Rich Dad, Poor Dad*", μας λέει ότι η δόμηση ενός χαρτοφυλακίου ακινήτων για τη δημιουργία παθητικού εισοδήματος είναι η σωστή λύση των πάντων, ένας όμως σύμβουλος εργασιακής σταδιοδρομίας μας προτείνει την αναρρίχηση στην εταιρική σκάλα, έτσι ώστε ο μεγάλος εξαψήφιος μισθός να μας παρέχει τη δυνατότητα να αγοράσουμε ένα σπίτι και να χτίσουμε την οικογένεια των ονείρων μας. Ένα περιοδικό ή μια οικονομική εφημερίδα θα μπορούσε να μας προτείνει εκπτωτικά κουπόνια για τα ψώνια μας και τα οφέλη που θα έφερνε ο λογαριασμός ταμιευτηρίου μας σε μια τράπεζα, ενώ ένας ανεξάρτητος οικονομικός σύμβουλος θα μας συμβούλευε να αγοράσουμε ένα εμπορικό ακίνητο ή ένα αμοιβαίο κεφάλαιο έτσι ώστε να εξασφαλίσουμε την σύνταξή μας και ένας ασφαλιστής θα μας έλεγε να κάνουμε συμβόλαια που να καλύπτουν τις ανάγκες μας. Ξαφνικά, οι υποθέσεις που έχουμε κάνει (και η διδασκαλία που έχουμε δεχθεί για χρόνια) έρχονται πλέον σε αμφισβήτηση. Είναι σωστό να πάρουμε στεγαστικό για το σπίτι μας ή να κάνουμε leasing το αυτοκίνητό μας; Είναι σωστό να αποταμιεύουμε σε μια τράπεζα ή να κάνουμε διασπορά στις επενδύσεις μας σε μετοχές και ομόλογα; Ποιός έχει δίκιο και ποιός άδικο; Υπάρχει κάποιος που να είναι απόλυτα σωστός και έμπιστος; Τι απ' όλα θα πρέπει να διδάξουμε στα παιδιά μας.

Ο Deepak Tailor, έγραψε ένα βιβλίο, "*How to live for free*", ακολουθεί μια προσέγγιση όπου αφού γύρισε κάθε γωνιά του πλανήτη και ήρθε σε επαφή με κουλτούρες όπου οι έννοιες του χρήματος έχουν διαφορετικές προσεγγίσεις, εκτιμήσεις και χρήσεις, γρήγορα μπήκε στη λίστα των βιβλίων με τις καλύτερες πωλήσεις του Amazon και η ιστοσελίδα του www.latestfreestuff.co.uk με καθημερινές ενημερώσεις δέχεται χιλιάδες επισκέψεις ημερησίως. Υπάρχει τελικά η ανάγκη να έχουμε χρήματα ή είναι ένα αναπόφευκτο δημιούργημα του καταναλωτισμού; Φιλοσοφική εν μέρη η προσέγγιση, αλλά και άλλο τόσο ενδεικτική του πόσο θα πρέπει (αν θα έπρεπε) να προσπαθούν όλοι να ζουν χωρίς να ξοδεύουν.

Ένα άλλο βιβλίο του Timothy Ferriss, "*Η εβδομάδα των τεσσάρων εργασιμων ωρών*", μιλάει για τους πλούσιους της νέας γενιάς, που περιγράφονται ως εκείνοι που εγκαταλείπουν το τυποποιημένο μοντέλο προγραμματισμού και επαγγελματικής αναρρίχησης και δημιουργούν τρόπους πολυτελούς ζωής για το παρόν τους χρησιμοποιώντας ως νόμισμα των νεόπλουτων: το χρόνο, την κινητικότητα και τα ταξίδια. Κατά τον συγγραφέα

αυτή είναι μια τέχνη και μια επιστήμη μαζί, που την αναφέρει ως σχεδιασμό του νέου τρόπου ζωής. Αναφέρεται στο γεγονός ότι δεν επιθυμούν όλοι να εργάζονται περισσότερες ώρες για περισσότερα χρήματα, υπονοώντας ότι η έννοια της οικονομικής επιτυχίας σημαίνει διαφορετικά πράγματα σε διαφορετικούς ανθρώπους, όπως ακριβώς και η οικονομική ασφάλεια.

Πολλές από τις διδασκαλίες από τους σύγχρονους καθηγητές στη οικονομική εκπαίδευση απευθύνονται σε χρήματα που έχουν σχέση με την αξία και όχι με το χρόνο. Η βιβλιογραφία μας διδάσκει πως μπορούμε να δημιουργήσουμε κάτι που έχει αξία και πως να εντοπίσουμε κενά ή ανοίγματα στην αγορά, και όχι πως να δημιουργήσουμε μια άμεση συνάρτηση της απόδοσής μας, του χρόνου μας και της ανταμοιβής μας.

Η στάση μας απέναντι στο χρήμα είναι εξίσου, αν όχι περισσότερο, σημαντική από την κατανόηση των ευρώ και των σεντς και του τραπεζικού συστήματος. Αυτό με το οποίο κάθε άτομο είναι άνετο εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την ανατροφή του, την τρέχουσα κατάσταση του και τις μελλοντικές του φιλοδοξίες, καθώς και από τα πρότυπα που έχει γύρω του και τι ακριβώς κάνουν.

Το ζήτημα περιπλέκεται περισσότερο, η κατανόηση των εξελισσόμενων δεδομένων στο οικονομικό προσκήνιο θα διαφέρει πολύ μεταξύ των επόμενων γενεών. Οι έννοιες όπως περιουσιακές χρεοκοπίες ή κρυπτονομίσματα, εξαγορές ή παράγωγα, έτσι για να αναφέρουμε μερικές, σημαίνουν ότι η εμπειρία και η αντίληψη κάθε γενιάς για το πως (ή όχι) δημιουργεί και δαπανεί χρήματα ή πλούτο, προέρχεται από διαφορετικές πηγές. Αν βλέπαμε πίσω στο χρόνο τα παιδιά της δεκαετίας του 60 ή 70 και τα συγκρίναμε με τα 8χρονα παιδιά του σχολείου σήμερα, θα βλέπαμε μια εντελώς διαφορετική αντίληψη των καταστάσεων που αφορούν το χρήμα, την αξία του και την χρήση του! Η τεράστια και ταχύτατη ανάπτυξη της οικονομίας του σήμερα και η επικράτηση των ελεύθερων επαγγελματιών (ως απασχόληση) σημαίνει ότι αυτά τα παιδιά του σήμερα όταν θα βγουν στην αγορά εργασίας δεν θα πληρώνονται ποτέ το ίδιο ποσό με την ίδια βάση κάθε μήνα. Μπορεί ακόμα να μη βιώσουν ποτέ την έννοια του μισθού. Έτσι λοιπόν η διανομή του χαρτζιλικιού σε μηνιαία βάση, σαν διδακτικό μέσο των παλαιότερων γενεών ώστε τα παιδιά να περιμένουν έναν μισθό, γίνεται πλέον μια ξεπερασμένη έννοια; Θα έπρεπε να συζητούμε με τα παιδιά μας μη έχοντας τους μισθούς ως τη μόνη επιλογή για αμοιβή του ατόμου από τη δουλειά του, αλλά να αναπτύσσουμε έννοιες που αφορούν στην ελεύθερη εργασία και στα πλεονεκτήματα/μειονεκτήματα μιας σύμβασης εργασίας, ακόμη και στην αρχή της εργασιακής σταδιοδρομίας που πλέον δεν έχει ηλικιακά όρια!

Η χρηματοοικονομική εκπαίδευση-επιμόρφωση είναι όχι απλά σημαντική, αλλά και απαραίτητη στην σημερινή δόμηση της κάθε κοινωνίας, καθώς βλέπουμε ότι συνεχώς οι έννοιες του χρήματος και της χρήσης τους εξελίσσονται, η επιχειρηματική εκπαίδευση πρέπει να αποτελεί το θεμέλιο της εκμάθησης του τρόπου λειτουργίας των χρημάτων ιδιωτών και επιχειρήσεων.

Ένα απλό παράδειγμα, ο κύριος τομέας χρηματοδότησης και ανάπτυξης μιας οικονομίας βασίζεται σε κάποιον που θα τολμήσει το επιχειρείν, πριν από την είσοδό του στην αρένα της αγοράς του τομέα της επιλογής του θα κάνει ερωτήσεις, θα κάνει την έρευνά του πριν δεσμευτεί, δεν θα εμπλακεί σε απάτες, θα ξέρει πώς να εντοπίσει μια πυραμιδική παγίδα, θα έχει πάρει και στοιχεία ακόμη και από το πεζοδρόμιο της αγοράς, έτσι ώστε τα χρήματα του και οι οικονομικές του αποφάσεις να είναι σε θέση να διακρίνουν όταν κάτι είναι πολύ καλό για να είναι αληθινό.

Τα παθητικά εισοδήματα, τα παλιά συστήματα υπολογισμού, μισθός μείον τα έξοδα, δεν ταιριάζουν με την πραγματικότητα που αντιμετωπίζουμε σήμερα και σίγουρα δεν είναι η πραγματικότητα που θα αντιμετωπίσουν τα σημερινά παιδιά μας αύριο. Πώς θα είναι τα χρήματα στο μέλλον; Θα έχουμε ένα καθολικό βασικό εισόδημα μια μέρα; Ή η τάση της αντιστοίχισης της απόδοσης, συνυφασμένη με την προσπάθεια, θα καταλύσει και την έννοια της αέναης εξασφάλισης του κάθε δημόσιου τομέα;

Το κομμάτι που λείπει στο παζλ του χρήματος του σήμερα δημιουργεί μια πολύ μεγάλη ανάγκη για εκτεταμένη μελέτη, για τη σταδιοδρομία και την επιχειρηματική εκπαίδευση, αλλά ακόμα μεγαλύτερη για την σύγχρονη οικονομική εκπαίδευση σε κάθε ηλικιακό, αλλά και κοινωνικό στάδιο.

Η επιχειρηματική εκπαίδευση ξεπερνά τον πολιτισμό, τις απόψεις και τα γλωσσικά εμπόδια και μεταβιβάζεται σε οποιοδήποτε οικονομικό μοντέλο προσυπογράφει η χώρα ή το άτομο. Ένας λοιπόν βιώσιμος τρόπος, που εξασφαλίζει στους μαθητές του σήμερα να μπορούν να χειριστούν και να προσαρμοστούν σε οτιδήποτε το μέλλον τους φέρει, είναι να αποκτήσουν πέραν της ακαδημαϊκής γνώσης και τη συνεχή επιμόρφωση για το πως αλλάζουν οι δομές και τα θεμέλια του χρήματος.